

CIDOC – SMS

Pomembna poklicna dolžnost je, da se za vse začasno ali trajno sprejete predmete zagotovi ustrezna in celostna dokumentacija zaradi lažjega določanja izvora, identifikacije, stanja in obdelave. (Icomov kodeks poklicne etike, 1993, str. 41, pogl. 6.2)

CIDOC objavlja informativne letake z namenom, da na preprost način širi informacije o različnih vidikih muzejske dokumentacije. Pričujoči letak se ukvarja z metodami opremljanja predmetov z akcesijskimi ali inventarnimi številkami. Metode pridajanja številke na predmete si namreč niso enotne. Kljub temu pa obstajajo nekatera pravila, ki so v muzejski stroki splošno sprejeta. Informativni letak podaja le povzetke informacij, zato ima na koncu seznam literature za nadaljnje poglobljeno branje.

Označevanje in oštevilčenje predmetov

Splošna pravila

- Številke (npr. inventarna ali akcesijska številka) so povezava med predmeti in pripadajočimi dokumenti, zato morajo biti fizično pritrjene ali napisane nanje.
- Ko je predmet del zbirke ali to šele postaja, dobi akcesijsko številko. Metoda pridajanja številke mora biti varna, kar pomeni, da ostane predmet nepoškodovan, istočasno pa mora biti zagotovljeno, da številka ne bi bila po nesreči odstranjena.
- Če predmet dobi začasno številko (npr. številka izposoje), lahko uporabimo viseče kartončke.
- Označevanje in oštevilčenje predmetov mora biti dosledno, izvajajo ga le usposobljeni delavci. Na voljo mora biti dovolj časa, da se predmet pregleda, se ga z ustrežno metodo očisti in napiše številko.
- Če se pojavi dvom v pravilnost metode, se je potrebno o tem posvetovati z restavratorjem. Treba se je zavedati, da nobena metoda ni popolnoma varna in da nekatera najpogosteje uporabljana sredstva in metode še niso bile sistematično preverjene.
- Številka mora biti predmetu pridana tako, da ga ne poškoduje. Istočasno mora biti možna varna odstranitev številke, čeprav muzeji zaradi varnosti raje uporabljajo trajne oznake.
- Številka mora biti hitro opazna brez nepotrebnega rokovanja s predmetom, istočasno pa ne sme kvariti njegovega videza ne glede na stran, s katere se predmet razstavlja ali fotografira.
- Čeprav so zahteve po oštevilčenju pri različnih tipih predmetov drugačne, je priporočljivo, da je raznosterost uporabljenih metod in materialov čim manjša.
- Če je predmet narejen iz različnih materialov (npr. slike, uniforme, pohištvo), mora biti številka pridana z najprikladnejšo metodo na najvarnejše mesto.
- Če je predmet sestavljen iz različnih delov, ki se jih da razstaviti ali razdružiti, mora imeti vsak posamezen del svojo številko. Isto velja za fragmente razbitega ali zlomljenega predmeta.
- Pravila oštevilčenja (kot tudi pravila velikosti številke) morajo biti v muzeju znana in posredovana osebju, ki ga to zadeva.

Prepovedano je:

- odstranjevati stare številke, ker so to podatki o zgodovini predmeta; če se temu ne da izogniti, je treba staro številko (številke) zabeležiti v dokumentaciji.

Mesto zapisovanja

- Kolikor je mogoče, morajo biti številke predmetov istega tipa pridane na isto mesto, da se tako izognemo nepotrebemu rokovanju. Lomljivih ali težkih predmetov naj ne bi bilo potrebno dvigovati, da najdemo številko. Velike predmete je dobro oštevilčiti na več mestih ali jim dodati začasen kartonček, ko niso na ogled. Če je predmet hranjen v škatli ali zaviti, mora biti številka zapisana tudi na embalaži.
- Številko je treba postaviti tako, da po nepotrebem ne kvari izgleda predmeta. Ne bi smela npr. prekriti napisa ali kake druge bistvene oznake na predmetu.
- Majhni predmeti predstavljajo pri oštevilčenju poseben problem. Nekaterim je mogoče pridati le razločevalni del številke. Če se predmeta nikakor ne da oštevilčiti, je treba številko napisati na embalažo, čeprav to ni povsem varna rešitev.
- Z namenom, da bi se izognili nenamerni odstranitvi številke, se je ne bi smelo pisati na fizično nestabilne površine ali dele, ki se lahko obrabljajo ali zdrgnejo.

Prepovedano je:

- oštevilčenje velikih, težkih ali lomljivih predmetov na spodnji strani.

Metode

- Pri pridajanju številke na predmet moramo uporabljati metode, pri katerih ne tvegamo trajnih poškodb.
- Zagotovljena mora biti možnost vrnitve predmeta v prvotno stanje, vendar pa mora biti številka dolgo obstojna. Čeprav je pridajanje kartončkov najmanj vsiljiva metoda oštevilčenja predmetov, je (kjer je to možno) zanesljivejše pisanje številke neposredno na predmete.
- Številka mora biti lahko berljiva. Na splošno se črne oznake piše na svetlo podlago, bele pa na temno. Rdeče oznake so možna alternativa na obeh vrstah podlage.
- Da se zagotovi varnost povezave med predmetom in njegovo dokumentacijo, je priporočljivo, da katera od fotografij predmeta vsebuje tudi njegovo številko.

Pri označevanju predmeta morajo biti uporabljene specifične metode, ki so odvisne od fizičnega stanja predmeta.

- Na trdih, neporoznih površinah mora biti številka napisana z risarskim črnilom (vodotopnim in brezislinskim) ali z akrilno barvo. Očiščeno površino lahko premažemo s plastjo akrilnega laka, ki ga premažemo tudi čez številko in jo tako zaščitimo (npr. steklo, glazirano lončevino, kovino).
- Na trdih, poroznih površinah uporabljamo isto metodo. Pri tem mora biti očiščena površina vedno zaščitena s plastjo akrilnega laka, preden napišemo številko (npr. na les, žgano glino, kost).
- Na predmete iz papirja je treba številko napisati previdno in narahlo z mehkim svinčnikom (npr. na tiske, fotografije, knjige).
- Na tekstil se našije vnaprej pripravljene našitke s številkami, ki se jih na predmet prišije z nekaj šivi, pri čemer se uporablja tanko šivanko in odgovarjajočo nit (npr. na nošo, čipke, preproge). Pobarvane in lakirane površine ter plastiko je treba obravnavati s posebno pozornostjo, ker so lahko občutljive na materiale, uporabljane za oštevilčenje predmetov.

Prepovedano je:

- vžiganje ali praskanje številčk na les ali kovino,
- privijanje kovinskih ploščic na les,
- uporabljanje žigov ali črnila na predmetih iz papirja,
- uporabljanje črnila ali barve na tekstilu,
- uporabljanje samolepilnih etiket (tudi nalepk s črtno kodo) brez zaščitnega sloja na kateremkoli materialu,
- uporabljati s kovino obrobljene ploščice ali žice,
- za podlago uporabljati proizvode, ki so v osnovi namenjeni za bistveno drugačno uporabo in materiale, še posebno, če sestava izdelka ni jasna (npr. korekturno sredstvo, lak za nohte).

Seznam literature za poglobljeno branje:

CIDOC informativni letak 1, Evidentiranje po korakih, ko predmet prestopi prag muzeja, pride v inventarni/akcesijski postopek, 1993

D.H. Dudley, L.B. Wilkinson, Museum Registration Methods, Washington D.C. 1979 (3rd ed.)

MDA Outreach Fact Sheets (Nr. 16–31). Cambridge:

MDA {updated on regular basis}

ICOM

CIDOC Fact Sheet 2

Produkcija: CIDOC Services Working Group

Tekst: Anne Claudel, Jeanne Hogenboom

Slovensko verzijo priredila Skupnost muzejev Slovenije,
zanjo Barbara Sosič, Sekcija za dokumentacijo pri SMS, 2001